

ที่ สธ ๐๓๐๘/๔๑๖๕

กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง การสนับสนุนมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการและทุกคนในสังคมเข้าถึง
และใช้ประโยชน์ได้

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล)๒๗๘๙๖ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บทบาทของกระทรวงสาธารณสุขในการสนับสนุนมาตรการการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้
คนพิการและทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึงสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีขอให้กระทรวงสาธารณสุขเสนอความเห็น
ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การสนับสนุนมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการและทุกคนในสังคม
เข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรี นั้น

กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมการแพทย์ พิจารณาแล้ว มีข้อเสนอเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
กระทรวงสาธารณสุข รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายประดิษฐ์ สินธวณรงค์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

กรมการแพทย์

โทร.๐ ๒๕๕๑ ๓๗๔๘ ต่อ ๖๘๓๙

โทรสาร ๐ ๒๕๕๑ ๔๙๔๕

ธำเนาะอุทตอง

(นางสาวสายฝน สกลเจริญ)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

บทบาทของกระทรวงสาธารณสุขในการสนับสนุนมาตรการผลักดันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

ให้คนพิการและทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ความเดิม

ตามมติรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เห็นชอบให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้ โดยกำหนดให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามกฎกระทรวง พ.ศ.๒๕๔๘ ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมและหน่วยงานราชการ ได้แก่ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ/สำนักงานเขต/ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและสถานีตำรวจ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายและสัญลักษณ์และบริการข้อมูล โดยให้ดำเนินให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๔ ทั้งนี้ให้หน่วยงานราชการดังกล่าว สามารถขอตั้งงบประมาณหรือיעัดจ่ายหรือเปลี่ยนแปลงงบประมาณในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โดยให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ

กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการและกำหนดมาตรการในการขับเคลื่อน ดังนี้

ปี ๒๕๔๙ ได้มีการร่วมลงนามเพื่อประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน (MOU) ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มห้างสรรพสินค้า กลุ่มสถานีบริการน้ำมัน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อตกลงร่วมกันในการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งจะมีการดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

๑. สนับสนุนให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างน้อยในขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ เช่น ที่จอดรถ ทางลาด ห้องน้ำคนพิการ ลิฟต์ เป็นต้น
๒. เร่งรัดการประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ กรมธุรกิจพลังงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงกฎหมายบางฉบับ ในประเด็นที่เป็นอุปสรรค ต่อการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ
๓. กระทรวงสาธารณสุข ให้ความช่วยเหลือ และการสนับสนุนด้านวิชาการแก่หน่วยงาน หรือองค์กร ที่ร้องขอในด้านการปรับปรุง หรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
๔. สร้างมาตรการจูงใจในการปรับปรุงสถานีบริการน้ำมัน โดยเบื้องต้น เน้นสถานีที่ตั้ง อยู่บน ๖ เส้นทางคมนาคมหลักและแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์มาตรฐานที่สอดคล้องตามกฎหมาย รวมทั้งสนับสนุนให้มีการแสดงป้ายสัญลักษณ์ที่ช่วยให้สังเกตได้ชัดเจนว่า สถานีบริการน้ำมันนั้นๆ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
๕. สร้างมาตรการจูงใจ ในการปรับปรุงพื้นที่ของห้างสรรพสินค้าเพื่อให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์มาตรฐานที่สอดคล้องตามกฎหมาย เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ทางลาด และลิฟต์ ที่มี Sound box บอกรายงานและม็อกเซอร์เบรลล์บนปุ่มควบคุม
๖. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สนับสนุนการออกแบบการจัดทำต้นแบบ และแจกจ่ายป้ายสัญลักษณ์ที่ช่วยให้สังเกตได้ชัดเจนว่า มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในพื้นที่หรือสถานะนั้นๆ

๗. ประสานกับสื่อต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ให้สังคมทราบถึงความร่วมมือและเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการลดอุปสรรคการเข้าถึงบริการสาธารณะ และความหมายของสัญลักษณ์ ที่แสดงถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการโดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน จากข้อมูลพื้นฐานการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ได้แก่ ลิฟต์ ทางลาด ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์ ซึ่งภาพรวมจากการนิเทศติดตามงานของผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ผลเป็นที่น่าพอใจว่าในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการไว้เพียงพอสำหรับการให้บริการแล้ว หากต้องมีการปรับปรุงให้มีสภาพที่สามารถใช้งานได้ หรือสร้างและจัดให้มีในสถานบริการที่สร้างขึ้นใหม่

กระทรวงสาธารณสุข แจกหน่วยงานในสังกัด ได้แก่ กรมต่างๆ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อทราบมติคณะรัฐมนตรีของคณะรัฐมนตรีซึ่งได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ลงมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ เรื่องขอมติคณะรัฐมนตรีให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้ และให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงบประมาณ เกี่ยวกับความจำเป็นต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการไปพิจารณาดำเนินการด้วย

กระทรวงสาธารณสุข ได้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งมีวาระการประชุมในประเด็นที่เกี่ยวกับคนพิการ อยู่ในระเบียบวาระที่ ๒.๓ “ความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการ” จึงมีมติสมัชชาสุขภาพที่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ดังต่อไปนี้

- มุ่งเน้นความเป็นธรรมในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมายด้านบริการสุขภาพของคนพิการ ทั้งระหว่างประเภทความพิการ พื้นที่อยู่อาศัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสิทธิประกันสุขภาพ ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น สนับสนุนค่าใช้จ่ายหรือพาหนะในการเดินทาง ปรับปรุงอาคารและสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ให้คนพิการทุกประเภทเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง จัดบริการผู้ดูแล/ผู้ช่วยคนพิการ อาสาสมัครพาเข้ารับบริการล่ามภาษามือ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสุขภาพ รวมทั้งการมีช่องทางด่วนสำหรับการเข้ารับบริการ จัดหน่วยบริการเชิงรุกลงพื้นที่ เป็นต้น
- สนับสนุนให้กลไกวิชาการและเครือข่ายองค์กรด้านคนพิการศึกษาสาเหตุความพิการและร่วมกันกำกับติดตามการปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิคนพิการของหน่วยงานปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและความช่วยเหลืออื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ เป็นต้น

ผลการดำเนินงาน

กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรางวัลสถานที่ดีเด่นที่เอื้อต่อคนพิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นด้านการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการ ประจำปี ๒๕๕๒ โดยกระทรวงสาธารณสุข ถือเป็นหน่วยงานที่สมควรได้รับการยกย่องเป็นแบบอย่าง (The Disable's Friendly Environment Citation Award) โดยได้รับร่วมมือจากโรงพยาบาลในสังกัดทุกระดับ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และหน่วยบริการด้านสาธารณสุขอื่นๆ ในการรายงานผลการดำเนินการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคน

พิการในโรงพยาบาลและหน่วยบริการ เพื่อให้บริการคนพิการที่มาใช้บริการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นๆ ได้จริง ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. มีนโยบายและผลงานในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ
๒. ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับทั่วประเทศดำเนินการ
๓. กำหนดประเด็นของคนพิการอยู่ในนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของกระทรวงสาธารณสุข
๔. สนับสนุนให้หน่วยงานจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เช่น การจัดบริการแบบเอื้ออำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการโครงการ Home Health Care เพื่อบริการคนพิการให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ใกล้เคียงปกติ

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. คนพิการต้องสามารถเข้าถึงประโยชน์ (access) ได้จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ได้แก่ คนพิการต้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากห้องน้ำสาธารณะที่จัดได้บริการได้ (accessibility) ต้องมีความสอดคล้องกับความสะดวกสบาย (convenience)
๒. ทุกหน่วยงานควรจะมีการสำรวจหาปัญหา อุปสรรคที่แท้ของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ และมีแผนแม่บท แผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อดำเนินการอย่างจริงจัง
๓. สร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรในองค์กรโดยเฉพาะกลุ่มผู้บริหารองค์กร
๔. มีการกำหนดมาตรการการดำเนินงานตามกฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล เช่น การออกแบบอาคารสถานที่ทางราชการต้องคำนึงถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการและทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
๕. รัฐควรส่งเสริม สนับสนุน การรวมตัวของคนพิการในทุกระดับเพื่อเป็นเครือข่ายการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิ
๖. มีการกำหนดมาตรการส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงกิจกรรมที่มีอยู่ในสังคม โดยเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือข้อจำกัด รวมถึงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ให้เอื้อและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการด้วย
๗. รัฐควรส่งเสริมให้มีศูนย์ประสานงาน ศูนย์ข้อมูลด้านคนพิการ จัดให้มีห้องสมุดสำหรับคนพิการ การงานวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ การประสานงานในระดับปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานเดียวกันหรือต่างหน่วยงาน ระหว่างหน่วยงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของรัฐและเอกชน การประสานงานระดับนโยบาย ทั้งในระดับกระทรวงและในระดับชาติ